

Claus Rønlevs bibliotek

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine mange tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

MINE PERSONLIGE ERINDRINGER

OM

DE ÆLDRE LED AF SLÆGTEN HOLTEN.

EN NOGET UDVIDET GJENGIVELSE AF MINE MEDDELELSER VED
SLÆGTENS SAMMENKOMST I JÆGERHUSET DEN 29. JUNI 1910.

AF

JUST JOHAN HOLTEN.

TRYKT SOM MANUSKRIFT FOR MEDLEMMERNE AF

KØBENHAVN

TRYKT HOS J. H. SCHULTZ A/S.

1910.

Jeg skulde ikke have dristet mig til at lade disse spredte Minder trykke , hvis jeg ikke fra flere Deltagere i Sammenkomsten den 29de Juni havde faaet en udtrykkelig Opfordring dertil. Den brudstykkeagtige Oversigt, som de giver over de ældre Led af Slægten, er selvfølgelig utilfredsstillende og vil vel kun forstærke Kravet om en virkelig fuldstændig Stamtavle med de fyldigst mulige personalhistoriske Oplysninger.

November 1910.

J. H.

Den, der vilde gennemgaa alle de Familienavne, som bæres af de beslægtede Danske, som her er forsamlede, vilde forbavses over, hvor mange af de paagjældende Familier der er indvandrede sydfra. Dette gjælder ogsaa Slægten Holten.

Om de ældste Led af Slægten, inden den kom ind i Danmark, og om de første to Slægtled her i Landet har jeg naturligvis ingen personlige Erindringer; min Oldefader var død 15 Aar og min Oldemoder 5 Aar inden min Fødsel. Jeg skal dog for Fuldstændigheds Skyld nævne ogsaa de ældste kjendte Led; maaske vil nærmere Undersøgelser kunne føre Kjendskabet til Forfædrene endnu længere tilbage.

Claus v. Holten, der vides at være død før 1669, var Landmand og ejede en Gaard i Oberndorf i det tidligere Ærkebispedømme (Hertugdømme) Bremen, der nu er en Del af den preussiske Provinds (det forhenværende Kongerige) Hannover. Gaarden er endnu i Slægtens Besiddelse. Claus's Hustru hed **Abel Tjetjens**.

Deres Søn **Hein v. Holten** († 1716) gik over Elben og fik 1670 Borgerskab som Smed i Wilster, hvor han senere blev Retsbud. I sit 2det Ægteskab med **Siele Holste** havde han blandt flere Børn 2 Sønner: **Johann** (f. 1689 † 1760) og **Jacob** (f. 1692), der begge kom til Kjøbenhavn og tog Borgerskab her, **Johann** (1720) som Snedkermester, **Jacob** som Guldsmedemester. Medens der ikke kjendes senere Efterkommere af sidstnævnte end 2 Sønner og en Datter, er derimod den ældre Broder, Hofsnedker **Johann v. Holten**, i sit 2det Ægteskab med **Dorthe Kirstine Jensdatter Sahl** bleven Stamfader til en talrig Efter-slægt; det er den, som her er repræsenteret ved mange af de spredte Led.

Hofsnedkeren har været en velhavende Mand; han ejede Huset Nr. 5 (gl. Nr. 41) i Silkegade i København, og hans efterladte Formue skal have beløbet sig til omtrent 12,000 Rigsdaler, en ikke ubetydelig Sum i de Tider. Et Portræt af ham, Brystbillede i Legemsstørrelse, der nu er i min Brodersøn Aage Holtens Besiddelse, viser en Mand med et kraftigt Ansigt, Allongeparyk, brun Klædes Kjole, himmelblaa Silkedamaskes Vest, Kniplings Kalvekrøs og Manchetter. En af afdøde Konservator Andersen malet Kopi af dette Portræt tilhører Etatsraad Carl Holten. En Gjengivelse af Originalportrættet vil blive optaget i den om ikke lang Tid udkommende Fortsættelse af »Danske patriciske Slægter«, i hvilken Fortsættelse vor Slægts Stamtavle vil faa Plads*).

Foruden en yngre Søn, Snedkermester i Næstved Severin v. Holten (f. 1744 † 1794), hvis Ægteskab med Kirstine Piil (f. o. 1722 † 1797) var barnløst, og en Søn, der var død som Barn, havde Johann og Dorthe Kirstine en Søn, der ligesom Faderen var døbt Johann, men ikke blot i daglig Tale kaldtes Hans, men endog i sit Signet fastslog denne Form af Navnet ved ovenover Familievaabenet at lade sætte H. v. H. Det er Aftryk af dette hans Signet (nu i min Besiddelse), der er benyttede som Festtegn ved denne Sammenkomst, og det med Rette, da vi alle nedstammer fra ham, og da ydermere den 29de Juni er hans Fødselsdag. Han var født $\frac{29}{6}$ 1741, og det er saaledes paa hans 169 Aars Fødselsdag, at en saa stor Kreds af hans Ætlinge første Gang er forsamlet.

Johann (Hans) v. Holten var kun 19 Aar gammel, da hans Fader døde. 26 Aar gammel købte han 1767 Helsingørs Apothek (nu vurderet til over 300,000 Kr.) for 11,200 Rd. og ægtede det følgende Aar, 1ste Juni 1768, **Anna Margrethe Abildgaard** (f. $\frac{4}{11}$ 1747 † $\frac{21}{8}$ 1826), Datter af Jacob Langebeks Medarbejder, Arkivtegneren Søren Abildgaard, og Søster til Maleren Nicolai Abraham Abildgaard og Veterinæren Peter Christian Abildgaard. Men han havde købt Apotheket for dyrt, og allerede 1773 måtte han opgive det og fik derpaa Ansættelse først

*) Det bemærkes, at denne Stamtavle ikke vil overflødiggjøre en af vort Slægtssamfund udarbejdet fuldstændig Stamtavle, da hin kun omfatter Agnaterne, medens vi vil stræbe at medtage alle fra vor Stamfader udgaede spredte Led.

som Fuldmægtig i Generaltoldkammeret, derefter som lokal Told-embedsmand først i Næstved og tilsidst i Helsingør. Her døde han $16\frac{1}{2}$ 1816, 75 Aar gammel.

Af Hans v. Holtens og Anna Margrethe Abildgaards 10 Børn døde 3 i en tidlig Alder, een, Søren Abildgaard v. Holten, naaede vel 30 Aar, men gik hjemme hos Forældrene som en svagsindet Stakkel. De 6 voxede til, indgik Ægteskab og efterlod sig Afkom. Om de fleste af dem har jeg personlige Erindringer, kun ikke om den Ældste:

1) **Johan Severin v. Holten**, skjøndt han var en af dem, hvem jeg i Slægtskab staaer nærmest; han var nemlig min Morfader. Ligesom sin Fader kaldte han sig **Hans**; i hans Signet staaer H. S. H. Han var født $11\frac{1}{7}$ 1770, blev Student 1788 og studerede Zoologi. 23 Aar gammel blev han Lærer i Naturvidenskaberne for Prinds Christian Frederik (Christian VIII) og vedblev til sin Død at være knyttet til Arveprindsens Hus, senest som Lærer for Prinds Frederik Ferdinand. 1794 blev han forlovet og $19\frac{1}{2}$ 1796 gift med **Juliane Marie Wittendorff** (f. $26\frac{1}{10}$ 1770 † $13\frac{1}{3}$ 1838). Bekjendtskabet blev gjort paa Fredensborg, hvor hendes Fader dengang var Slotskantor, og hvor Arveprindsen og hans Børn med deres Lærere havde Bolig, saalænge Enkedronning Juliane Marie levede. (Senere flyttede de til Sorgenfri). Da min Morfader døde allerede $30\frac{1}{12}$ 1805, medens hans Børn endnu var smaa, var det kun et meget svagt Billede, jeg havde kunnet danne mig om hans Personlighed. Men saa hændte det, medens vi boede i Hørsholm, at en ung Dame, Frøken Tvermoes (nu Fru Valentiner) som i den Tid jevnlig kom derud, en Dag bragte mig en Pakke gamle Breve, som i lang Tid havde været opbevarede i hendes Familie — hvorledes de var komne der, vidste hun ikke — og spurgte mig, om Brevskriveren, der hed Holten, ikke skulde være af min Slægt. Ved at se paa Haandskriften, Underskriften og et Brudstykke af Seglet paa et af Brevene (Aftryk af et Signet, der laa i min egen Skuffe) blev det mig strax klart, at Brevenes Forfatter var min Morfader. Skriften var stærkt afbleget; men det lykkedes mig dog at læse og afskrive det Hele. De ældste af Brevene — fra 1794 — var stiledede til hans daværende Forlovede og skildrede en Udflugt i Arveprindsens Følge fra Fredensborg til Jægerspris samt Opholdet paa sidstnævnte Sted. De er offentliggjorte i Tidsskriftet »Fra Arkiv og Museum«, 2.

B., S. 259 ff. Af ulige større Interesse er dog den følgende Række af Breve, skrevne paa en Rejse, som H. S. Holten fra Juni til September 1804 foretog, ligeledes i Arveprindsens Følge, til Badestederne Nenndorf og Pymont, derfra til Ludwigslust ved Schwerin og sluttelig til Louisenlund. Disse Breve er trykte i »Personalhistorisk Tidsskrift«, 5. R., 1. B., S. 1 ff. og 73 ff. Ikke blot giver disse Breve interessante Meddelelser om de fyrstelige Personer i Rejseselskabet, saaledes om Prindsesse Charlottes Ungdoms-Forlovelse med den preussiske Prinds Heinrich og om Prinds Christian Frederiks første Møde med hans senere Gemalinde Charlotte Frederikke af Mecklenburg-Schwerin; men de viser desuden gennemgaaende Forfatteren som en ualmindelig intelligent Iagttager og en Mand med mangesidige Interesser og Talenter, bl. A. i musikalsk Retning.

Medens jeg som sagt ikke har og ikke har kunnet have nogen egen Erindring om min Morfader, husker jeg meget vel min Mormoder, der nogle Aar efter sin førsre Mands Død var bleven gift med Grosserer, senere Inspektør ved Klasselotteriet, Poul Friis. Men da jeg ved hendes Død kun var 7 Aar gammel, er mine Erindringer om hende ikke af nogen ret indgaaende Natur.

Foruden en lille Søn, der døde som spædt Barn, havde Hans Severin og Juliane Marie kun tre Døtre; men det var tre udmærkede Døtre.

Den ældste, *Margrethe (Grethe) Cathrine* (f. $29/8$ 1799 † $28/7$ 1864) var et af de hyggeligste Mennesker, jeg har kjendt, altid med det samme venlige Sind. Og som hun var selv, saaledes dannede hun ogsaa sine Omgivelser. Da hun i en ikke helt ung Alder $11/1$ 1835 var bleven gift med Sognepræst i Skibby *Peter Frederik (Fritz) Storck* (f. $27/12$ 1797 † $2/11$ 1880), flyttede de ind i en ældgammel Præstegaard, der næsten syntes at staa for Fald, med lave Loffer og skæve Gulve; men Tante Grethes Dagligstue, en af de gammeldags Storstuer med Vinduer baade til Gaard og Have, var et Mønster paa Hyggelighed og Properhed. Jeg kom der meget tidt i min Ungdomstid: naar mine Brødre og jeg red til Skibby for at hente Posten, gjorde vi næsten altid et lille Besøg hos Onkel Fritz og Tante Grethe, og hos dem begge fik vi altid den hjerteligste og fornøjeligste Modtagelse. Og naar en større Kreds i en eller anden Anledning samledes i Skibby Præstegaard, var der altid udbredt en egen festlig Glands over Sammenkomsten, fremkaldt baade ved Tante Grethes

Bord og ved Onkel Fritz's Viser. Hans digteriske Begavelse har overhovedet for vort Slægtled havt en stor Betydning: der forefaldt ikke en Glæde eller en Sorg i Familien, uden at der fra hans Pen og bag den fra hans kjærlige Hjerte flød et af disse smukt tænkte og fint formede Digte, der saa vel kunde højne Glæden og mildne Sorgen. Det vilde være [en af Op-gaverne for vort Samfunds eventuelle Skriftudvalg at tilveje-bringe en Samling af ialtfald de ypperste af disse Familiedigte.

Den anden af Døtrene (f. $23/9$ 1801 † $15/1$ 1852) var døbt *Ane*, men kaldtes og kaldte sig, saa langt tilbage som jeg kan huske, *Anna*, og jeg veed god Besked om hende; hun var nemlig min Moder. Om hende kunde jeg synges en Lovsang saa lang, at det vilde trætte Dem og trække ud, indtil vi skal bryde op herfra. For at give Dem et lille Billede af, hvad og hvem hun var, vil jeg blot citere et Brudstykke af et Digt, som, Fritz Storck skrev ved hendes Død; det vil samtidig give Dem en af de smukkeste Prøver paa hans Mindedigte:

Ja, der var noget hos Dig, som os minder
om hine elskelige, lyse Kvinder,
som smukke Sagnets, Digtets Blomsterbed,
med rene Tanker, sværmeriske Glæder,
med milde Miner og med strenge Sæder,
høj Ærbarhed og trofast Kjærlighed.

Og ved hendes Jordefærd udtalte Broderen Johan Storck blandt mange andre sande og skjønne Ord: »Der var Et, der gik saa helt, saa rent — — igjennem alt Dit Væsen og Virken, og det var Sandhed.«

Den tredie Datter var Tante *Emilie* (f. $7/10$ 1804 † $5/11$ 1872). Hvem der har kjendt hende vil erkjende, at jeg har Ret til at hefte denne Betegnelse til hendes Navn. Det er blevet mig fortalt — og jeg troer, at det er sandt — at hun i sine yngre Dage af den ædleste Bevæggrund, Hensyn til Andre, havde afslaaet et Ægteskabstilbud fra en fortræffelig, elskværdig og meget velhavende Mand, der til sin Død vedblev at være hendes hengivne Ven. Men var det ikke i Ægteskabet hun skulde finde sit Livs Lykke, saa var det dog ikke udenfor Familielivet. Hvor der var nogen af Slægten, der trængte til en kjærlig Haandsrækning, var Tante Emilie altid tilrede. Efter i en Aarrække at have boet hos min Bedstemoder paa Lindegaarden havde hun i sine sidste Aar et kjærligt Hjem hos sin Halvsøster Emma,

født Friis, gift med den ædle Hans Reinhold Klagenberg. Men fra deres Hjem gjorde hun stadig sine Strejftog til vore yngre Hjem, hvor hun med sit fromme, milde Væsen altid var en hjertekjær Gjæst.

2) **Ane Margaretha v. Holten** var født $17\frac{1}{2}$ 1773 og døde $17\frac{1}{6}$ 1858. Hun blev $16\frac{1}{12}$ 1800 gift med den fra Hamburg stammende **Georg Ludvig Becker** (f. $2\frac{1}{8}$ 1759 † $29\frac{1}{12}$ 1835), Gros-serer og Kgl. Sardinsk Generalkonsul i Kjøbenhavn. Om ham har jeg aldeles ingen Erindring; hende derimod husker jeg godt som en venlig gammel Dame med en tæt Kappestrimmel om Ansigtet, der fik et ejendommeligt Præg ved et Par store cirkelrunde Brillor for de svage Øjne. Hun kom i de Tider, i hvilke jeg erindrer hende, vistnok meget lidt udenfor sit eget lille Hjem, hvor hun i sin lange Enkestand levede sammen med sin næst yngste Datter *Georgine Louise* (f. $22\frac{1}{7}$ 1807 † $7\frac{1}{10}$ 1873). Men medens hendes Mand levede, havde deres Hus været et af Samlingsstederne for Slægten. Huset, hvori de boede, og som de ejede, Nybrogade Nr. 6 (nyt Nr. 12), Hjørnet af Knabrostræde, staaer den Dag idag uforandret i sit Ydre, en rigtig gammel Kjøbmandsgaard med Pakhuset ved Siden af det elegante Stuehus.

Foruden den nævnte Datter Georgine, hvem jeg erindrer som en Dame med en ejendommelig stiv og formel Holdning, havde Beckers endnu 3 Døtre, der ligesom Georgine alle døde ugifte: *Elisabeth Margrethe* (f. $19\frac{1}{9}$ 1803 † $10\frac{1}{2}$ 1825), *Emilie Fanchette* (f. $26\frac{1}{12}$ 1805 † $9\frac{1}{10}$ 1840) og *Nina* (f. $11\frac{1}{9}$ 1810 † $7\frac{1}{1}$ 1840); om dem har jeg, forsaavidt jeg overhovedet har seet dem, kun en meget utydelig Erindring. Derimod har jeg fra mine Drengaar mange gode Minder om Ægteparret Beckers eneste Søn *Carl Ludvig Becker* (f. $13\frac{1}{11}$ 1804 † $22\frac{1}{1}$ 1865), som i de Tider var »Kongelig Transportforvalter« ved Færgen mellem Jægerspris og Frederikssund og som saadan boede kun en Milsvej fra mine Forældres Hjem. Baade i den gamle straatækkede Færgegaard og i den endnu staaende, der blev opført i Carl Beckers Tid, kom mine Brødre og jeg ikke sjældent, idet Sønerne Richard og Georg var omtrent jævnaldrende med min Broder Sofus, og deres Halvsøster Vilhelmine Hebert jævnaldrende med mig. Carl Becker var nemlig $1\frac{1}{6}$ 1834 bleven gift med Enken *Kirsten Hebert, født Resch* (f. $1\frac{1}{11}$ 1804 † $20\frac{1}{10}$ 1837). Efterat C. L. Becker var flyttet til Korsør, hvor han bestyrede

den derværende Afdeling af den Suhrske Kulforretning, har jeg aldeles ikke havt nogen personlig Forbindelse med ham og kun lejlighedsvis i de senere Aar med enkelte af hans Efterkommere.

3) Min Farfader **Nicolai Abraham v. Holten** fødtes $\frac{27}{3}$ 1775 i Kjøbenhavn — den eneste af de 10 Søskende, der ikke var født enten i Helsingør eller Næstved. I Efterslægtsselskabets Skole var han, ligesom den fire Aar yngre Adam Oehlschlæger, iblandt de Elever, som Edvard Storm satte særlig Pris paa. Fra Skolen kom han paa Kontor i det højt ansete Rybergske Handelshus og blev allerede i 24 Aars Alderen Mægler i sin Fødeby, saa at han den 15de Maj 1799 kunde ægte **Johanne (Hanne) Kathrine Kirstine Mangor** (f. $\frac{2}{5}$ 1778 † $\frac{20}{11}$ 1869). Helst var han vistnok forbleven i sin borgerlige Virksomhed, der var trivedes saa vel, at han 1810 havde kunnet købe Krabbesholm og Lindegaarden. Men under de vanskelige Pengeforhold efter Statsbankerotten i 1813 kaldtes han 1816 ind i Statstjenesten som Medlem af Direktionen for Statsgjælden og den synkende Fond. Omtrent ved samme Tid købte han den Ejendom, der nu hedder Ved Stranden Nr. 14, dengang Gammelstrand Nr. 154. Den smukke, søjleprydede Façade overfor Christiansborg staaer med Undtagelse af Stueetagen endnu væsentlig uforandret. Her og paa Lindegaarden var mine Bedsteforældres Hjem i mange Aar et af Slægtens væsentligste Samlingspunkter. Nogen Forandring indtraadte vel heri, da min Farfader efter Kong Frederik VI's Ønske havde søgt og faaet Embedet som Direktør for Øresunds Toldkammer; men ogsaa i den rummelige Direktørbolig i Helsingør (der er nedreven efter Øresundstoldens Afløsning) stod Døren aaben for mange af Slægten, medens Huset tillige i Embedets Medfør var det selskabelige Midtpunkt for Embedsstanden og Konsulatkorpsset i Byen. Fra mine Drengaar og min første Ungdomstid staaer Minderne fra det smukke Hjem og det daværende livlige helsingørske Samfund i en særlig Glands for mig. Den 15de Maj 1849 kunde mine Bedsteforældre i en talrig Kreds af Frænder og Venner fejre deres Guldbryllup, dels paa Lindegaarden og i den af dem selv opførte Sæby Kirke, dels i mine Forældres Hjem i Skuldølø. Ikke et fuldt Aar efter denne Fest, $\frac{12}{5}$ 1850, døde min Bedstefader i Helsingør, efterladende et dybt Savn og et højt hædret Minde. Blandt de Digte, der blev skrevne ved hans Død, vil

jeg blot anføre et af den gamle studiosus perpetuus Jørgen Jørgensen, der paa en smuk Maade fremhæver en enkelt Side af min Bedstefaders Væsen og Virken:

Saa mild var Haanden, at den var oplukket,
 før der kom Bud fra Armod's Vraa;
 saa lydt var Hjertet, at det hørte Sukket,
 før det som Bøn paa Læben laa;
 og saadan Balsam var der i hans Blik,
 at han var Læge, hvor han kom og gik.

Efter hans Død flyttede min Bedstemoder til Lindegaarden, hvor hun, om end i mindre Maalestok, fortsatte Stedets Traditioner, og hvor hun efter en nittenaarig Enkestand døde i en Alder af over 91 Aar.

Foruden en Datter *Ane Elisabeth*, der døde som spædt Barn (f. $\frac{10}{8}$ 1802 † $\frac{27}{9}$ s. A.) havde mine Bedsteforældre tre Børn, der naaede den voxne Alder, og af hvilke de to har efterladt Afkom. Den ældste var min Fader *Hans Christian Holten* (f. $\frac{18}{2}$ 1800 † $\frac{18}{6}$ 1873). Ved hans Død stod der om ham i »Fædrelandet«: »I sin Ungdom var han et Særsyn, fordi han, skjøndt Søn af en af Landets mest formuende Mænd, kun søgte en Landsbypræsts beskedne Stilling, og i sit hele Liv godtgjorde han, at dette var hans rette Kald — —«. Kun 27 Aar gammel blev han kaldet til Sognepræst for Skuldeløv og Sælsø Menigheder, og der havde han i 46 Aar sit Hjem og sit Livs Gjerning. Medens han var udgaaet fra Omgivelser, hvis kirkelige Stade vel nærmest kunde betegnes ved Navnene H. G. Clausen og H. N. Clausen, modtog han allerede i sin Ungdom en stærk og dybtgaaende Paavirkning af J. P. Mynster, for hvem han hele sit Liv bevarede en dyb Ærbødighed og Kjærlighed. Om han end ingensinde kunde kaldes Grundtvigianer, modtog han dog efterhaanden i sit lange Præsteliv en kjendelig Paavirkning af det ved Grundtvig vakte kirkelige Liv; i sine sidste Aar holdt han baade Bibellæsninger og andre opbyggelige Aftenmøder.

Den 9de September 1827 ægtede han sin Cousine *Anna Holten*, min Moder, om hvem jeg allerede har talt. I over 24 Aar levede de i et velsignet, lykkeligt Ægteskab og skabte for os fem Børn, der naaede den voxne Alder (to var døde som spæde) et Barndoms- og Ungdomshjem, som vi mindes med den dybeste Taknemmelighed. I et længere Digt, som Fritz Storck skrev efter Faders Død, stod der:

„Vor Gud han er saa fast en Borg“,
Den Tro i Glæde og i Sorg
gav end at virke Lysten, Kraften,
og Du blev tro til Livets Aften.

For mig klang i de Dage bestandig Matthias Claudius's Vers
ved hans Faders Grav:

Träufte mir von Segen dieser Mann
wie ein milder Stern aus bessern Welten,
und ich kann's ihm nicht vergelten,
was er mir gethan,
— — ,ach, sie haben
einen guten Mann begraben,
und mir war er mehr.

Den næste af Børnene, Datteren *Ida* (f. $\frac{8}{12}$ 1803 † $\frac{10}{12}$ 1820) omtaltes af alle dem, der havde kjendt hende, som et Vidunder af Ynde, Vid og Elskelighed. Ved hendes Død skrev Chr. Wilster:

Ida! sytten Somres blide Lykke,
Medgangs Pryd i Vennekredsens Favn,
Fordringsløse Blomst i Uskylds Smykke,
Fortids Haab, ak, Fremtids bitre Savn!

Om den yngste Datter *Sophie* (f. $\frac{4}{1}$ 1806 † $\frac{5}{4}$ 1835) har jeg kun det ubestemte Indtryk, at jeg som lille Dreng har seet hende, da jeg engang sammen med min Moder besøgte hende. Hun blev $\frac{18}{3}$ 1829 gift med *Just Mathias Thiele* (f. $\frac{13}{12}$ 1795 † $\frac{9}{11}$ 1874), Sekretær ved det Kgl. Akademi for de skjønne Kunster, Samleren af Danmarks Folkesagn og Thorvaldsens Biograf. Ægteskabet varede kun 6 Aar. Ved hendes Død skrev han:

Fred om Graven! Hun var Freden,
hun var Glæden, Kjærligheden
i sin lykkelige Kreds.
Han, som læger, naar han saarer,
gjøre Savnets bitre Taarer
til en from Hengivenheds!

Tre Aar efter Sophies Død ægtede J. M. Thiele Hanne Aagesen. I deres Hus havde jeg fra den Tid, da jeg i mit 12te Aar kom i Skole, og indtil Afslutniugen af Hjemmet paa Charlottenborg et Sted, hvor jeg kunde komme og gaa, næsten som om det var mit Hjem, og der har jeg seet mangfoldige af

de Tidets bedste Mænd: Thorvaldsen, Oehlenschläger, H. C. Andersen, W. Marstrand o. m. a.

4) **Peter Joachim Diedrich v. Holten** fødtes $16\frac{1}{2}$ 1779. Han var først bestemt til at blive Farmaceut, men drog paa Forslag af en Baron Løvenskjold til Norge, hvor han gennemgik Bjergværks-Akademiet i Kongsberg og derefter blev ansat som Inspektør ved det Løvenskjold tilhørende Holden Jernværk. $6\frac{1}{9}$ 1806 ægtede han **Nicoline (Nina) Ericha Munch** (f. $16\frac{1}{10}$ 1782 † $13\frac{1}{2}$ 1843); de boede først i Holden ved Ulefos, men flyttede efter nogle Aar til Hørte i Bø Sogn. Efter Norges Adskillelse fra Danmark vilde Peter Holten ikke blive der og flyttede 1817 med sin Familie til Danmark; 1820 købte han Skjære Mølle ved Fredensborg, som han ejede til 1831. I deres sidste Aar boede de i Fredensborg i et Hus, der laa paa Skrænten foran Slotshaven ud imod Byen, i Nærheden af det Sted, hvor mange Aar senere Kejser Alexander III lod opføre en Villa. Jeg mindes adskillige Gange at have været der i Besøg, naar jeg med mine Forældre kjørte fra Skudløv til Bedsteforældrene i Helsingør. Der var altid et fornøjeligt Kvidder af den livlige Moder med den stærkt udprægede norske Udtale og de hjemmenværende Døtre. Onkel Peter staar for min Erindring som en meget stille Mand, en naturlig Følge af de Skuffelser, hvoraf Livet havde bragt ham ikke faa. Han døde $7\frac{1}{6}$ 1843, faa Maaneder efter sin Hustrus Død.

Af deres otte Børn har jeg særlig kjendt de tre: Hans, Hanne og Elise.

Hans Edvard v. Holten-Bechtolsheim (f. $23\frac{1}{4}$ 1809 † $21\frac{1}{9}$ 1885) antog dette dobbelte Efternavn, da han, der som Løjtnant garnisonerede i Friedrichsort, $3\frac{1}{10}$ 1840 blev gift med Datteren af den derværende Kommandant, *Augusta Louise Nicoline Theodore v. Mauchenheim, kaldet Bechtolsheim* (f. $30\frac{1}{12}$ 1816, † $14\frac{1}{12}$ 1895). Da han i sin Opvæxt havde været i Huset hos mine Bedsteforældre og der særlig havde været betroet til sin 9 Aar ældre Fætters, min Faders Varetægt, kom han saa jævnlige baade til Skudløv og til Lindegaarden, at jeg erindrer hans elskværdige Personlighed fra mine tidligste Aar. Min første historiske tidfæstede Erindring om ham skriver sig imidlertid først fra Marts 1848, da han, der var Kaptajn ved 5te Jægerkorps i Kiel, under store Vanskeligheder, med sin Hustru og

deres to ældste Børn paa 6 og 4 Aar, havde maattet flygte til Kjøbenhavn, efterat Mandskabet og de fleste af Officererne havde sluttet sig til Oprøret. I det første Krigsjaar var han adjungeret Hovedkvarterets Stab, 1849 og 1850 var han Kommandør for Ambulance- og Lazarethvæsenet. Efterat han imellem Krigene havde havt forskellige Kommandoer, sidst fra 1860—64 som Kasernekommandant paa Gottorp, var han under den sidste Krig Pladskommandant først paa Augustenborg, dernæst i Sønderborg og sluttelig i Kjerteminde. Hans sidste Post var som Kasernekommandant paa Kronborg; 1869 afgik han fra Krigstjeneste som Oberst og flyttede til Kjøbenhavn, hvor han døde, 76 Aar gammel. Han var den Første, der begyndte at samle Materiale til vor Slægts Genealogi.

Johanne (Hanne) Juliane Sophie (f. $\frac{8}{6}$ 1813 † $\frac{27}{7}$ 1874) var i mange Aar i Huset hos mine Bedsteforældre, hvor hun med sit lyse Sind, der vistnok var en Arv fra Moderen, var en kjær Veninde og Hjælper baade for de Gamle og for os Alle, naar vi kom til dem i Helsingør eller paa Lindegaarden. $\frac{29}{7}$ 1849 blev hun gift med Forpagter *Carl Frederik Roth* (f. $\frac{17}{2}$ 1813 † $\frac{13}{2}$ 1871), der havde været Forvalter paa Lindegaarden; senere blev han Fuldmægtig paa Amtstuen i Roskilde.

Elise Emilie Georgine (f. $\frac{28}{11}$ 1828, † $\frac{24}{2}$ 1903) var i adskillige Aar i min Bedstemoders Hus paa Lindegaarden, indtil hun ved Diakonissestiftelsens Oprettelse 1863 indtraadte deri som en af de første — om ikke den første — af alle Danmarks Diakonisser. I en Række Aar var hun Forstanderinde for den af det Classenske Fideikommis stiftede Hjortebjerg Skole paa Falster. Sine sidste Aar tilbragte hun i Moderhuset paa Frederiksberg, hvor hun døde 75 Aar gammel som en af Stiftelsens hæderkronede Veteraner.

Peter og Nina Holtens 5 andre Børn var:

Peter Christian Abildgaard Holten (f. $\frac{16}{8}$ 1807 † $\frac{2}{9}$ 1890) var i mange Aar Forvalter ved de Hambroske Rismøller paa Christianshavn; han var to Gange gift: 1) $\frac{23}{8}$ 1837 med *Sophie Frederikke Lange* (f. $\frac{9}{9}$ 1812, † $\frac{11}{9}$ 1839), 2) $\frac{24}{4}$ 1842 med *Frederikke Charlotte Kirstine Heiberg* (f. $\frac{14}{6}$ 1814 † $\frac{27}{6}$ 1901). Sine stdste Leveaar tilbragte han i Frederikssund hos sin Datter Fru Nina Lange. Nærmere har jeg ikke kjendt ham, men jeg har et Indtryk af ham som en ejendommelig støt og paalidelig Personlighed.

Margrethe (Grethe) Marie Petronelle (f. $\frac{31}{1}$ 1811, † $\frac{13}{4}$

1861) blev $28/2$ 1839 gift med Cand. pharm. *Immanuel Høeberg* (f. $17/2$ 1817, † $13/1$ 1867), Ejer af Frederikshøj ved Aalborg.

Nicolai Mathias Holten (f. $11/3$ 1817 † $22/11$ 1895), gift $18/8$ 1837 med *Gerhardine Ploug* (f. $12/7$ 1814 † $1/9$ 1871) er den af alle disse Sødskende, med hvem jeg sjældnest er truffen sammen. I Krigen 1848 gik han med som frivillig, avancerede til Premierløjtnant, kom ind i Toldfaget og døde som Toldkontrolør i Odense.

Ida Sophie (f. $5/4$ 1819 † $10/4$ 1895), gift $27/1$ 1844 med Kulkjøbmand *Hartvig Hans Frederik Fønss* (f. $27/7$ 1812 † $18/2$ 1880), staaer tydelig for min Erindring, særlig paa Grund af hendes ualmindelige Skjønhed, der synes at være gaet i Arv til hendes Efterkommere.

Nicoline (Nina) Vilhelmine Benedicte (f. $27/9$ 1821 † $9/5$ 1907) forblev ugift ligesom Søsteren Elise. Hun fandt sig vel ikke som denne en Livsgjerning i det kristelige Hjælpearbejdes Tjeneste; men det er mig bekjendt, at hun i adskillige af Slægtens Hjem jevnlig kom som en venlig Hjælper, afholdt og paa-skjønnet for sit kjærlige og fornøjelige Sind. Hun døde i en høj Alder, som den sidste af sit Slægtled, paa Diakonissestiftelsens Filial »Marthabo«.

---

5) **Mathias v. Holten**, født $23/10$ 1783, drev fra 1812 til 1817 Mæglerforretning i Forening med sin Broder Nicolai og L. Swane, derefter for egen Regning; $10/11$ 1810 blev han gift med **Anne Sophie Nicoline Kramer** (f. $26/4$ 1782 † $16/10$ 1844). I en høj Alder døde han $23/11$ 1867 i Maarum Skovridergaard hos sin næstældste Søn Nicolai, i hvis Hus han havde boet den meste Tid siden sin Hustrus Død.

Jeg husker tydeligt fra mine tidlige Drengenaar, at min Broder Nicolai og jeg, naar vi var i Besøg hos Bedsteforældrene i Kjøbenhavn, undertiden kom hen til Onkel Mathias og Tante Sophie, der boede i deres eget Hus, Ny Kongensgade Nr. 235 (nyt Nr. 3), et af de faa Huse i Kjøbenhavn, der er indrettede paa engelsk Vis til kun at beboes af een Familie. Først kom vi ind til Tante Sophie i hendes Dagligstue i Stueetagen til Gaden. Hun staaer noget utydelig for min Erindring; men jeg har det Indtryk, at hun i sit Væsen lignede sin højst elskværdige Broder, Hans Christopher Kramer, Kammerraad og Hovedbogholder i Nationalbanken, der først døde 1853, og hvem jeg

kjendte godt og holdt meget af. Derefter kom vi ind for at hilse paa Onkel Mathias, for hvem vi var lidt bange, da hans Spøg med os Børn undertiden var lidt grovkornet. Men i sit Arbejdsværelse havde han en stor Tiltrækning for os: en lille Skildpadde, der levede i en Vandballie, hvorfra den ad en lille Bro kunde kravle ud paa Gulvet. Den største Herlighed ved Besøgene i Ny Kongensgade var det dog, naar vi kom op til de unge Sønner, der havde deres Værelser i Kvistetagen. Hans var Livjæger, Nicolai Forstmand og Peter Menig i Studenterkorpset, »Kongens Livkorps«. Alle tre gav os deres Vaaben og Uniformer at lege med; kun var jeg ikke rigtig tryk ved Nicolais Jagthorn, hvis Klang var mig noget for stærk, da jeg overhovedet havde en udpræget Sky for alle stærke Lyd, om det saa var en Kos Brøl. Den yngste af Sønnerne, Carl, erindrer jeg ikke at have seet ved disse Besøg i Ny Kongensgade, og dog var han den af dem, hvem jeg i senere Aar kom til at staa nærmest.

Carl Valentin Holten (f. $18/5$ 1818 † $1/12$ 1886) ansaaes i sine Drengaar ikke for at være egnet til Studeringer og blev derfor sat i Lære hos Smedemester v. Würden paa Frederiksværk. Men da han som udlært Smedesvend var kommen tilbage til København og havde begyndt at studere ved polyteknisk Lærestanstalt, blev H. C. Ørsted opmærksom paa hans ualmindelige Evner og havde allerede tidlig udseet ham til sin Efterfølger. For at naa hertil maatte han tage Studenterexamen, og det gjorde han med Glands, 31 Aar gammel og allerede Lærer ved polyteknisk Lærestanstalt. Efter at være bleven Docent ved Universitetet blev han efter Ørsteds Død Professor i Fysik. Ved sin glimrende Begavelse, sit sprudlende Liv og sin store Elskværdighed indtog han ogsaa en fremragende Stilling blandt os Yngre i Studenterverdenen.

Ogsaa den næst yngste af Brødrene, *Peter Holten* (f. $25/11$ 1816 † $27/9$ 1897) har Jeg staaet meget nær. Et Par Aar efter, at min Bedstefader var bleven Direktør for Øresunds Toldkammer, fik Peter Holten Ansættelse derved; han boede hos mine Bedsteforældre, og naar vi som Dreng og unge Mennesker kom til Helsingør, var hans Værelse os et kjært Tilholdssted. Han blev kort før min Bedstefaders Død, $7/5$ 1850, gift med *Marie Christiane Thornam* (f. $21/12$ 1823 † $25/9$ 1906); de havde fundet hinanden i mine Bedsteforældres Hus, hvor hun havde været Lærerinde for mine Cousiner Ida og Hanne Thiele,

der efter deres Moders Død havde deres Hjem hos Bedsteforældrene. Da han efter Øresundstoldens Afløsning var bleven Amtmand paa Færøerne, vekslede vi stadig Breve; Brevvexlingen indskrænkedes, da han kom nærmere ved de hjemlige Forhold som Amtmand paa Bornholm, og da han efter sin Afgang herfra var bosat i Kjøbenhavn; men det gamle Venskab holdt stadig ved.

Har jeg end ikke staaet de to ældste Brødre saa nær som de to yngste, saa bevarer jeg dog gode Minder ogsaa om dem.

Hans Christopher Holten (f. $\frac{6}{6}$ 1813 † $\frac{10}{11}$ 1885) blev ligesom sin Fader ikke blot Mægler, men ogsaa Medlem af Livjægerkorpset, i hvilket han avancerede til Obersf. I senere Aar var han Kontorchef i Privatbanken, en af den dygtige Stab, hvormed Tietgen grundede sit første store Foretagende. Hans Holten blev $\frac{15}{3}$ 1845 gift med *Marie Laurenze Albeck* (f. $\frac{28}{3}$ 1824 † $\frac{24}{3}$ 1903); i min Ungdom har jeg tilbragt fornøjelige Timer i deres Hus.

Nicolai Holten (f. $\frac{9}{2}$ 1815 † $\frac{5}{2}$ 1888) var et af de mest udprægede Friluftsmennesker, jeg har kjendt, og han valgte da ogsaa Skoven til sin Virkekreds. Fra en gammel, anseet Skovriderslægt hentede han ogsaa sin Hustru *Sophie Margrethe Ulrich* (f. $\frac{3}{1}$ 1820, † $\frac{17}{4}$ 1903), de blev gifte $\frac{20}{5}$ 1843. Han blev først Skovrider paa Grevskabet Knuthenborg; da hans Anskuelse om Skovenes forsvarlige Behandling ikke kunde lempes efter en ny Besidders Planer, tog han sin Afsked derfra 1864; i 1865 blev han kongelig Skovrider i Maarum, hvor han forblev til sin Død. To Gange har jeg besøgt hans Hjem, 1849 paa Bandholmsgaarden ved Knuthenborg, 1886 i Maarum; fra begge Besøg har jeg bevaret Indtrykket af et kjærligt og fornøjeligt Familieliv og en hjertelig Gjæstfrihed. Sophus Bauditz's »Skovridergaard« skal, ialtfald i væsentlige Dele, være bygget over Minder fra Maarum.

Foruden disse fire Sønner havde Onkel Mathias og Tante Sophie havt 3 Børn, der døde som spæde: *Hans Christopher* (f. $\frac{7}{4}$ 1812 † $\frac{12}{4}$ s. A.), *Margrethe Louise* (f. $\frac{10}{11}$ 1819 † $\frac{17}{11}$ s. A.) og *Frederik* (f. $\frac{20}{12}$ 1822 † $\frac{15}{5}$ 1823).

6) **Ane Pauline v. Holten**, født $\frac{29}{3}$ 1785, blev $\frac{24}{1}$ 1808 gift med **Johan Georg Ludvig Manthey** (f. $\frac{3}{6}$ 1769, † $\frac{18}{1}$ 1842), tidligere Ejer af Løveapotheket i Kjøbenhavn, som han havde erhvervet ved sit første Giftermaal med Augusta Günther;

da han ægtede Ane Pauline v. Holten, var han Administrator for den kgl. Porcellænfabrik og Bestyrer af de Ørholmske Fabriker med Bolig paa Brede. Fra 1811 flyttedes det Mantheyske Hjem til Hovedgaarden Falkenstein ved Slagelse. De Ældre i Familien har fortalt om det livlige, gjæstfrie Hjem paa Falkenstein, hvor blandt Andre Weyse var en kjær Gjæst. Ved Ægteparret Mantheys Sølvbryllup 1833 komponerede han Melodien til en Sang, hvis Text af A. P. Berggreen i hans Biografi af Weyse angives at være skreven af F. C. Hillerup. Texten er gaaet i Glemme; men Melodien har faaet en gylden Opstandelse, da Grundtvig til den skrev sin berømte Psalme: »Det er saa yndigt at følges ad«. Efter Etatsraad Mantheys Død boede Tante Ane dels i Roskilde, dels i Kjøbenhavn. Altid var det en Glæde at besøge den elskværdige gamle Dame, der bevarede sin levende Interesse for alt Godt og Skjønt, ikke mindst for Musiken, der altid havde ejet en væsentlig Del af hendes Kjærlighed. Hun døde $\frac{3}{3}$ 1855.

Af de tre Sønner, der fødtes i Etatsraad Mantheys og Ane Pauline Holtens Ægteskab, døde *Johan Wilhelm*, f. $\frac{10}{6}$ 1815, allerede $\frac{2}{4}$ 1817, en anden, f. $\frac{16}{1}$ 1820, døde samme Dag. Kun den yngste af Sønnerne og af alle Børnene, *Nicolai Manthey* (f. $\frac{7}{2}$ 1823 † $\frac{11}{3}$ 1906) blev voxen. Hans Liv gik igjennem mange Omskiftelser: efterat være bleven Student og Cand. phil. var han først Ejer af Stendetgaard ved Haderslev, derpaa Amtsfuldmechtig i Haderslev og paa Als og kom endelig efter Stats-telegrafens Oprettelse ind i dennes Administration, hvor han avancerede til Afdelingschef, og hvorfra han tog sin Afsked 1899. Han var to Gange gift: 1) $\frac{15}{12}$ 1848 med *Marie Margrethe Hansen* (f. $\frac{7}{11}$ 1830 † $\frac{18}{6}$ 1880), 2) $\frac{21}{4}$ 1883 med *Helen Marie Kirstine Nielsen* (f. $\frac{15}{2}$ 1860 † $\frac{24}{2}$ 1901). Jeg havde i mange Aar ikke truffet sammen med Nicolai Manthey, da jeg i Sommeren 1902 mødtes med ham hos Ludvig Fengers i Skodsborg; vi talte sammen om gamle Tider og gamle Frænder; han sluttede med at bede mig besøge ham, naar jeg var flyttet til Kjøbenhavn. Det blev desværre kun een Gang; han var allerede da en mærket Mand, og Sygeplejersken manede mig gjentagne Gange om ikke at trætte ham længere; men han vilde nødig slutte, og Besøget var saa hyggeligt, at jeg hellere adlød ham end Sygeplejersken. Med ham uddøde Familien Manthey i Danmark paa Mandssiden; men for at bevare Navnet har hans Dattersøn antaget Navnet Manthey-Wagner.

Af de fire Døtre døde den yngste *Marie Wilhelmine*, f. $\frac{19}{9}$ 1817, allerede $\frac{26}{1}$ 1835; hende mindes jeg ikke at have seet. Af de tre ældre Søstre har jeg bedst kjendt *Johanne (Hanne) Wilhelmine Caroline* (f. $\frac{14}{8}$ 1813 † $\frac{4}{4}$ 1856), der $\frac{2}{11}$ 1840 blev gift med den senere Finantshovedkasserer *Carl Sechmann Stage* (f. $\frac{28}{7}$ 1810 † $\frac{26}{8}$ 1876). Deres Hus var et af de Hjem, hvor min ældste Broder og jeg i vore Studenterdage ret jevnlig søgte hen for at tilbringe en hyggelig Aften.

Den ældste af Døtrene, *Lovisa Augusta* (f. $\frac{21}{11}$ 1808 † $\frac{28}{10}$ 1882), blev $\frac{3}{6}$ 1830 gift med *Peter Andreas Fenger* (f. $\frac{16}{2}$ 1799 † $\frac{8}{2}$ 1878), dengang Sognepræst til Slotsbjergby og Sludstrup, senere til Vor Frelsers Kirke paa Christianshavn. Som god Ven af deres ældste Søn, Arkitekten Ludvig Peter Fenger, har jeg adskillige Gange været i deres Hjem paa Christianshavn. Det er bekjendt nok, hvilken velsignelsesrig Indflydelse Pastor P. A. Fenger udøvede paa det efterfølgende Slægtled af danske Præster ligesom i sine Menigheder; den samme Indflydelse gennemtrængte Hjemmet i Strandgade.

Af de Mantheyske Døtre er den næstældste, *Margrethe Sophie Charlotte* (f. $\frac{27}{6}$ 1811 † $\frac{16}{4}$ 1897), og hendes Mand, Oberst *Moritz Carl Friedrich August Wagner* (f. $\frac{14}{2}$ 1798 † $\frac{2}{5}$ 1849), hvem hun ægtede $\frac{19}{9}$ 1834, nogle af dem af mine Forældres Slægtled, med hvem jeg personlig er kommen i mindst Berøring. Men ligesom min ældste Broder ad kirkelige Veje kom til at staa deres ældste Søn, Præsten Ludvig Wagner, hjertelig nær, stiftede jeg for over et halvt Aarhundrede siden som Historielærer i den kjøbenhavnske Borgerdydsskole Bekjendtskab med den næstældste, General Frederik Wagner, der som Skolediscipel nød ligesaa stor Anseelse, som han i sit senere Liv har nydt i sine offentlige Stillinger. Af Døtrene har hele Landet kjendt Charlotte Wagner og hendes Mand, Professor Ludvig Peter Schrøder, det berømte Ægtepar paa Askov Højskole. Jeg kan ikke slutte disse Ord om vor Slægt paa nogen bedre Maade end ved at fremhæve, hvorledes dette Ægtepar, udgaaet af en Række Slægter af tydsk Herkomst, har staaet paa Vagt paa et af de stærkeste Grændseværn for dansk Folke- og Aandsliv.